

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

Morenland

*Morenland zal zich haasten zijn handen tot God uit te strekken.
Psalm 68:32*

Het gaat in de tekst over het tegenwoordige Ethiopië. Een land dat diep in Afrika ligt. In de Bijbel komen we Morenland een aantal keren tegen. En daar heeft dat volk geen beste naam. Het wordt ons getekend als een oorlogszuchtig volk. Daarbij is Morenland ook het symbool van een volk dat ver weg is. Ver weg van Jeruzalem en het heiligdom. Morenland, daar doelde de Heere Jezus op toen Hij sprak van 'de einden der aarde'. En dan is Morenland ook nog het symbool van de zondige mens. Zo komen we dat tegen in Jeremia 13 bijvoorbeeld: *Zal ook een Moorman zijn huid veranderen of een luipaard zijn vlekken? Zo zult gijlieden ook kunnen goed doen, die geleerd zijt kwaad te doen.*

En zo krijgen we de geestelijke lessen van deze tekst aangereikt. Ons wordt allereerst een beeld geschetst van de mens. Een beeld dat door Paulus in Romeinen 3 wordt uitgewerkt. Daar kijken wij in de spiegel van ons bestaan. *'Wij hebben te voren beschuldigd beiden Joden en Grieken, dat zij allen onder de zonde zijn (...) er is niemand, die goed doet, er is ook niet tot een toe'.* Dat is de Moorman. Dat is ook de Chinees. En de Europeaan. Dat bent u en dat ben ik. De mens die geneigd is om God en zijn naaste te haten. We hebben een ziel die zwart is van zonden en ongerechtigheden. En zelf hebben we geen mogelijkheid om het anders te maken. Hebt u daar al erg in gekregen? Wat het is om zóndaar te zijn?

En nu zegt de tekst: *Morenland zal zich haasten zijn handen tot God uit te strekken.* Maar hoe komt Morenland daar nu toe? Hoe zal het ooit zijn handen kunnen uitstrekken tot God, als het niet eerst van God gehoord heeft? Dus, voordat Morenland de handen naar God uit kan strekken, moet God eerst Zijn handen naar Morenland uitstrekken. En daarom laat de Heere Zijn Evangeliewoord in de heidenwereld horen. En dan moet er ook nog het wonder gebeuren dat gesloten harten geopend worden. Want anders reageert er geen mens.

Maar nu laat God dat Woord nooit ledig tot Zich wederkeren. En daarom zijn ze gekomen naar Jeruzalem. De koningin van Scheba. De kamerling van Candacé. Die kwamen allebei uit Morenland. Ze hebben het Woord van de levende God gehoord. Misschien door een handelsreiziger die iets heeft

verteld van Israëls God. Maar hoe dan ook en door wie dan ook. Die boodschap is geloofd. En toen zijn ze gegaan.

En zo werkt God nog. De Schrift laat ons zien dat, voordat een mens God begint te zoeken, God de mens zoekt. God is altijd de eerste. Kijk maar in Genesis 3. Adam en Eva lopen bij God vandaan met het voornemen om nooit meer een vinger naar Hem uit te strekken. Maar...Gód strekt Zijn handen uit en het klinkt uit Zijn mond. *Waar zijt gij?*

Dat is toch een wonder? Dat God Zijn handen uitbreidt, zelfs tot een wederstrevig volk? Dat de Heere mensen achterna wandelt die van Hem weggelopen zijn? En als God Zijn handen uitstrekt naar Morenland. Dan zien we dat wonder gebeuren. Als de Geest meekomt in dat gepredikte Woord. Dan gebeurt er wat onze tekst zegt: *Morenland zal zich haasten zijn handen tot God uit te strekken.*

En wat wordt daar dan mee bedoeld? Wanneer strekt iemand zijn handen uit? Wel dat is iets wat een drenkeling doet. En dan betekent het: red mij! Dat doet ook een bedelaar. En hij bedoelt: geef mij! En ook een kind doet dat. En dan vraagt het: help mij! In de tekst zit iets van nood. *Morenland zal zich háásten.* In het Koninkrijk van God heeft alles haast. *Ai, háást U tot mijn hulp en red! Hoor naar de stem van mijn gebed!*

En dan geeft de Heere aan drenkelingen en bedelaars, schuldigen en armen er nog een garantie bij. Kijk maar in de tekst. *Morenland zal zich haasten zijn handen tot God uit te strekken.* Want hoe je het ook wendt of keert, de tekst is een belofte. Hoe ver weg ze ook zijn. Of ze nu in het zuiden van Afrika of in de binnenlanden van China wonen. Hoe zondig, en hoe vijandig ze ook zijn. *Morenland zál!* En daar staat de drie-enige God garant voor. De drie-enige God zegt: *Ik wil... en zij zullen.*

En zolang deze woorden in de Bijbel staan, zolang is er voor een zwarte, blanke, gele of rode zondaar hoop.

ds. M.A. Kempeneers

Spijkers en gaatjes

Ik las eens van een jochie dat vaak ondeugend was. Op een dag nam zijn vader een plankje en elke keer als die jongen weer wat uithaalde, sloeg zijn vader een spijker in die plank. Het duurde niet lang of die plank was zo vol spijkers, dat er niet één meer bij kon. Toen de jongen dat zag, ging hij erover nadenken en beloofde zijn vader dat hij zijn leven zou beteren. En elke dag die goed ging, trok zijn vader een spijker uit de plank. En toen die op een goede dag weer helemaal leeg was, liet hij hem aan zijn zoon zien. Maar wat zei die jongen? 'Ik zie de gaatjes nog waar de spijkers hebben gezeten'. Als een herinnering aan al die verkeerde dingen. Dit is iets wat we in de Bijbel en in het geestelijke leven ook tegenkomen. Ook in de Jozefsgeschiedenis.

Het blijkt dat de broers nooit zijn vergeten wat ze Jozef hebben aangedaan. Maar zolang vader Jakob nog leefde, hebben ze zich veilig gevoeld. Jozef zou toch geen wraak op hen nemen, want hij wilde zijn vader niet nog meer verdriet bezorgen. Maar nu is hij gestorven, en wat zal Jozef nu doen? Ze vreesden kennelijk dat die wraak alsnog zou kunnen komen. Maar het is toch inmiddels al meer dan veertig jaar geleden dat dit gebeurd is? En ze hebben er toch berouw van gehad? Ze hebben hun kwaad toch aan Jozef beleden? En heeft Jozef hen niet heel duidelijk vergeven en zijn liefde aan hen getoond? Ja, dat is allemaal waar. En toch waren die broers onrustig. En toch dachten ze nog terug aan het kwaad dat zij hun broer hebben aangedaan.

We zien hieruit dat de zonde ons leven lang meegaat. Mensen krijgen soms jaren later nog last van dingen die in hun vroege jeugd zijn gebeurd. Vorig jaar stierf er iemand in onze gemeente die bijna honderd jaar was. Het was een godvrezende man, die ook jarenlang ouderling is geweest. Maar hij vertelde mij enkele weken voor zijn dood hoeveel last hij had van dingen die hij gedaan had toen hij vijftien jaar was. Dat was vijfentachtig jaar geleden!

Misschien denk je: maar als je zonden vergeven zijn, dan hoef je je daar toch niet meer druk om te maken? Dat is toch verzoend? De Heere vergeeft en vergeet toch? Laat dat vanuit God gezien zo zijn, maar vanuit de mens gezien, ligt dat toch anders.

Luister eens naar David in psalm 25. Daar is hij aan het einde van zijn leven gekomen. En als hij terugkijkt naar zijn leven, dan ziet hij ze weer, de zonden van zijn jeugd. En dan vraagt hij: *'Sla de zonde nimmer gâ, die mijn jonkheid heeft bedreven'*. David was een kind van God. David kende de vergeving van zonden. Maar hij kon ze zichzelf niet vergeven. Hij zag al de gaatjes in de plank van zijn leven. En datzelfde lezen we bij Paulus. Hij schrijft in 1 Korinthe 15:9 *'Want ik ben de minste van de apostelen, die niet waardig ben een apostel genaamd te worden, daarom dat ik de gemeente Gods vervolgd heb.'* Dat heeft hij zichzelf nooit kunnen vergeven. En dat zien we ook bij de broers van Jozef. Die hebben het zichzelf nooit kunnen vergeven wat zij Jozef hebben aangedaan. En vandaar hun bange vraag.

Je hoort sommige mensen weleens heel snel en onbezorgd zeggen dat ze niet meer denken aan hun zonden, want die zijn vergeven. God is toch liefde? En er staat toch dat wie zijn zonde belijdt, vergeving zal krijgen? Nou, beloofd is beloofd en daar hoef je dus niet meer over in te zitten.

Maar Gods kinderen vergeten echt niet wat er verkeerd is gegaan in hun leven. Ze kunnen zich dat niet vergeven. En de Heere herinnert hen daar bij tijden ook aan. Want David en Paulus waren geïnspireerd door de Heilige Geest toen zij psalm 25 en 1 Korinthe 15 schreven. Hij liet hen dat opschrijven. Zodat Gods kinderen daar in 2018 door worden onderwezen en bemoedigd. De Geest brengt het verleden weleens voor de aandacht. Niet omdat er bij God geen vergeving is, maar om Gods kinderen ootmoedig en klein te houden. En dat ze steeds weer opnieuw vragen: *zeg Gij tot mijn ziel: Ik ben uw heil alleen.*

ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

*Genesis 50:15
Toen Jozefs broers zagen dat hun vader dood was, zo zeiden zij: Misschien zal ons Jozef haten; en hij zal ons gewisselijk vergelden al het kwaad dat wij hem aangedaan hebben.*

Een predikant kan veel leren voor het persoonlijk leven en het ambtelijk werk van Paulus' zelfgetuigenissen, die we in de Heilige Schrift kunnen lezen. De houding van de Korinthiërs en de invloed van de dwaalleraars gaven Paulus grote zorgen.

Hoe Paulus erop reageerde lijkt wonderlijk (2 Kor. 11), maar is juist en heeft een Goddelijk doel. De tekening van zijn levensloop gaf te denken en dat kan ook nu nog het geval zijn. Is dat nu het levenslot van een trouwe dienaar van de Heere? Van de beschrijving van zaken, omstandigheden en wat dan ondervonden wordt, gaat geen aantrekkingskracht uit om voor de dienst van de Heere te kiezen. Juist het tegendeel. In gesprekken kwam ook zeker het volgende naar voren: De zwakke Paulus wilde door zijn spreken medelijden opwekken. Anderen maakten de opmerking: is het niet overdreven wat Paulus zegt? Als Paulus uitgesproken is en zelfs geroemd heeft in zijn zwakheden, kan dit veel reacties hebben oproepen. Wat Paulus gezegd heeft is niet uit de duim gezogen. Met welk een overtuiging en kracht laat Paulus horen: De God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die geprezen is in der eeuwigheid, weet dat ik niet lieg. Na deze positieve belijdenis komt Paulus een onvergetelijk gebeuren voor de aandacht (2 Kor. 11:32 en 33). Damascus is een onvergetelijke plaats. Een plaats die wijst op de wonderen van de Heere in en voor het leven van Paulus. Die geestelijk goede plaats veranderde in een hol van de leeuw. De Joden, het stadsbestuur en de stadhouder werkten samen om Paulus te vangen. Op een gegeven moment zat Paulus

Paulus en het ambtswerk

als een rat in de val, net als David. De Heere kan het ver laten komen, maar nooit te ver. De Heere weet wat Hij doet en Zijn doel wordt altijd bereikt en Zijn doen heeft goede uitwerking. Paulus schrijft: Ik zat gevangen. Maar op de stadsmuur woonde een volgeling van Jezus. In de nacht werd Paulus over de muur in een mand naar beneden gelaten. Paulus nam daarna geen afscheid van zijn dienstwerk. Het dienstwerk en de opdracht daartoe waren zijn leven geworden. Dit zou zo zijn tot het einde. Een predikant zei eens: ik preek niet om te leven, maar ik mag leven om te preken. Dit brengt ons vanzelf bij wat we lezen in Handelingen 20. Op zich een ontroerend, veelzeggend en zo een onderwijzend hoofdstuk. Ook voor ons. Het is een zegen dat het gebeuren te Milete in de Heilige Schrift staat. Laten we het lezen. Te Milete wil Paulus afscheid nemen van de ouderlingen en in hen van de hele gemeente te Efeze. Als zendingsapostel had Paulus van zijn Zender een veelzijdige opdracht ontvangen zodat hij met de meeste gemeenten of plaatsen een kort contact had. De gemeente van Efeze vormde een uitzondering. Een onvergetelijke periode voor hemzelf en heel de gemeente. Tot de broeders van Efeze zegt Paulus: Gedenk dat ik drie jaar lang nacht en dag niet opgehouden heb een iegelijk met tranen te vermanen. Hand. 20:33. Hij onderstreept hiermee wat hij reeds gezegd had. Hoe zijn houding, zijn liefde, zijn inzet voor en in de gemeente was. Van begin tot het einde. Het kan door de broeders niet tegengesproken worden. Wat Paulus zei kwam goed over. Laat het bij ons ook zo zijn. We hebben niet te doen met een hoogmoedige, zelfvoldane, zelfverzekerde Paulus. Alle zelfgetuigenissen van Paulus hebben als grondtoon: Door de genade Gods ben ik die ik ben. Het dienstwerk van Paulus sprak van Gods genade en werkte in woord en daad door Gods genade. De persoonlijk ontvangen genade drong hem om te dienen.

Dat was zijn lust en leven. Paulus heeft zijn werk gedaan dienend de Heere in alle ootmoedigheid (Hand. 20:19). Lijden, bijzonder van de zijde van de Joden, is hem niet bespaard gebleven. Het deed hem wenen. Paulus heeft te Efeze de Heere gediend met veel tranen, Hand. 20:19. De kanttekenaren zeggen: Tranen uit medelijden over de arme, onwetende of verleide mensen. Terecht is gezegd: de haat van Joden was voor Paulus een bewijs van hun verharding tegen het Evangelie, van het moedwillig struikelen over Sions Hoeksteen. Jezus is de eeuwen door een Rots der ergernis en een Steen des aanstoots. Paulus liet in zijn tranen iets zien van het levensbeeld van zijn Meester. Het werd ook gezien in wat hij deed. Getrouwheid stond in zijn levensvaandel. Niets heeft hij verzwegen, noch achtergehouden van hetgeen hij moest verkondigen. Alles wat nuttig was tot zaligheid gaf hij door. Geen geleerd lesje, met dikke woorden en belerend. Paulus was daar wars van. Steeds beheerste dit zijn leven: Mij, de voornaamste der zondaren, is barmhartigheid geschied. Voor mensen had hij tijd. Hij maakte geen onderscheid. Hij ging het huis binnen van Jood en heiden. Betuigende, dat is met klem en kracht wijzend op, de bekering tot God en het geloof in de Heere Jezus Christus. Daar ging het gesprek heen, in huis en daar buiten. Bekering tot God en geloof in Jezus bevatten veel. Voor leven, voor sterven en eeuwigheid. Paulus werkte naar Jezus' opdracht (Lukas 24:47). Hoe is het met ons?

ds. M.C. Tanis

Hij kusse mij met de kussen Zijns monds. Hooglied 1:2a

Gods kind zegt: 'Hij kusse mij met de kussen Zijns monds.' Gods kind verlangt die liefde te voelen en te ondervinden. De bruid van het Lam, de vriendin van de Bruidegom, spreekt tot haar Bruidegom. Ten diepste wordt de geestelijke Salomo bedoeld, de Verlosser en Borg van Zijn Kerk. Hij is de enige voor haar. De bruid spreekt: 'Hij kusse mij met de kussen Zijns monds.' De bruid bedoelt dat de geestelijke mond van de Heere Jezus haar kust. Die mond is Zijn dierbaar Woord en Zijn trouwe knechten. Bovenal hebben wij te denken aan de Heilige Geest. In Psalm 33:6 wordt de Geest des Heeren de Geest Zijns monds genoemd. Gods kinderen worden gekust met een kus van verzoening. De kus geeft de innige liefde van de Bruidegom tot de Bruidskerk aan. Al is zij veracht, gering en onwaardig, zij begeerde Zijn kussingen te ervaren. Het plezier in de wereld is niets vergeleken bij Zijn kussen. "Hij kusse mij met de kussen van Zijn mond, met de bediening van het Woord, in en onder het preken, met de geestelijke bewerkingen van de Geest, op en naar het Woord." Dat wordt genoemd naar het hart spreken, troosten, horen wat de Heere spreekt, neerliggen in grazige weiden, het is God ontmoeten, het is genade vinden in Gods ogen en vrede bezitten. God noemt de kenmerken (arm, hongerig, dorstig en treurig) van Zijn kinderen in het Woord om de Zijnen ervan te overtuigen dat zij tot Gods kinderen behoren. De ziel toetst zich aan het Woord of het werk in haar echt is. Gods kind kan het niet ontkennen. De Heilige Geest laat het beamen. Het is onuitsprekelijk wat de kus van Jezus' mond is. Het kan stormen in de ziel van Gods kind. De Heilige Geest brengt tot gebed. De Heilige Geest toont hoe God begonnen is in hart en leven. De Heilige Geest brengt dit terug in de herinnering. De Heilige Geest maakt de ziel beschaamd vanwege haar zonde. Een kus van Jezus' mond ontvangen betekent dat de hemel wordt geopend en dat Gods kind hoort zeggen: "U bent de Mijne, Mijn kind en erfgenaam. Dan is het werkelijk alsof de Heere zegt: Kom, laat Ik u eens omhelzen. Treed toe, Ik zal u zoveel geven als u kunt dragen. Kom. Schep nu zoveel water uit de fontein des heils met vreugde, Jes. 12:3. Drink nu hartelijk van de most die de jonkvrouwen sprekende maakt. Drink en wordt dronken, o liefste. Heb Ik het u niet geboden? Eet van die boom des levens. Zijn bladeren zijn tot uw genezing. Begeer van Mij en Ik zal u alles geven tot Mijn Koninkrijk toe. Proef en smaak dat de Heere goed is. Verlustig u zo in Mij." De ziel van Gods kind wil dit voor heel de wereld niet missen. Er is in de ziel ongewone verwondering, liefde, nederigheid, vreugde en blijdschap. De ziel mag het weten dat Jezus haar Borg is. Gods kind gaat gebukt onder het overblijvende kwaad en wil al de zonden met wortel en tak uitrukken. Het heeft de Heere behaagd de spreekwijze van onze tekst te gebruiken. Dan mag daar geen aanmerking

op gemaakt worden. Geestelijke zaken worden duidelijk gemaakt met lichamelijke voorbeelden. "Het kussen op de mond is een zinnebeeld van geestelijk kussen." De bruid verlangt er sterk naar.

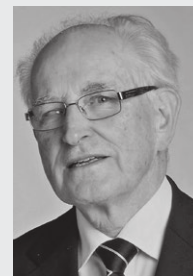
Toepassing. "O arme wereldling, die geen genade hebt, bezit noch kent, gelooft u wel dat er in de wereld zo'n blijdschap te genieten is? U hebt veel vermaak gehad, maar hebt u, of zult u ooit zo'n vermaak in uw leven hebben als zo'n ziel? In een uurtje of twee, drie is uw vermaak weg. Is dat vermaak te vergelijken met het vermaak als de Heere Jezus naar het hart spreekt van Zijn volk? Is uw vreugde een gevoelige vreugde? Kunt u erover praten? Stel u eens voor een ziel die geslingerd is, die het vonnis van de dood in zich draagt. En God zei: Ik ben uw God. U zult niet sterven maar leven in eeuwigheid. Wel, dat schepsel heeft meer vreugde dan de wereld in zesduizend jaar heeft gehad." Kunt u zo voortreizen naar de eeuwigheid zonder genade? U bent op weg naar de hel. U kust de kus van de zonde. Vergaap u niet aan de wereld. Zij is een moordenaar. "Loop niet verder. Loop niet zo snel naar de hel. Sta toch wat stil en val voor God neer. Dit wat u gehoord hebt, bied ik u aan. Als u naar God komt als de verloren zoon, God zal ook u tegemoet komen. Lukas 15:20." Kus de Zoon en Hij zal u ook kussen. Wilt u niet? Dan zijn wij rein van uw bloed. Volk des Heeren, die dit ondervonden hebt, u bent een gezegend volk. Zegt u: Ik ken die zaken niet? "Kom, houd aan, u zult niet zonder troost sterven." Gebruik de middelen om genade te verkrijgen. Gods kind heeft genade ontvangen. Maar zijn heiligmaking is zo onvolkomen, er zijn zoveel slechte vruchten. Het is goed dat u zucht onder uw gebrek. In de hemel zal uw heiligmaking volmaakt zijn. Sta naar groei in de genade. Iemand vraagt: Hoe weet ik dat het geen inbeelding is? Wie zich de genade inbeeldt wil niet ernstig onderzocht worden met als richtsnoer Gods Woord. Hij is bang voor het gezelschap van predikanten en vromen. Ingebeelde verzekering wordt verkregen zonder worstelen en bidden. De duivel laat zo iemand met rust. Een net en fatsoenlijk leven vindt hij genoeg. De echte verzekering blijkt uit het volgende. De duivel valt aan als de ziel in verval raakt. De satan zegt: uw werk is geen waarheid. De bruid kent de stem van de bruidegom. De schapen kennen de Goede Herder. De echte verzekering wordt gewerkt door de Heilige Geest. De Heilige Geest is ook de heiligende Geest. Gods kinderen leven godzalig, godvruchtig, zij jagen en grijpen naar het eeuwige leven. Zij strijden om in te gaan door de enge poort.

ds. A. van Heteren

STANDEN

De meelevende kerkganger komt deze term nog wel eens tegen. Het gaat dan over standen in het genadeleven. Een onderwerp dat onze belangstelling meer dan waard is. Ik wil enkele opmerkingen maken naar aanleiding van een viertal artikelen die Ds. C. Sonneveld schreef in "De Saambinder".

Ik vermoed dat eerst enige uitleg over deze materie gewenst is. De term heeft een beladen klank gekregen. Met name in de kring van de Gereformeerde Gemeenten kwamen de standen in het leven van Gods kinderen ter sprake. Er heeft zich ook verzet ontwikkeld tegen deze gedachtegang. Het woord wil aangeven dat Gods kinderen zich in heel verschillende situaties kunnen bevinden. U kunt dat bijvoorbeeld zien aan de discipelen. Niet ieder van hen leefde op dezelfde hoogte. Er is verschil tussen Thomas en Petrus. De een beleefde veel twijfel en werd sterk aangevochten, de ander leefde bij bepaalde zekerheden. U kunt ook denken aan het grote verschil in geloofskennis voor en na Pinksteren. De Heere Jezus Zelf geeft aan dat zij op een bepaald moment alles nog niet kunnen bevatten (Joh. 16:12). Gods Woord spreekt over kinderen, jongelingen en vaders. Paulus geeft aan dat er in de kennis van Christus groot onderscheid is (Filip. 3:10). Petrus spreekt over een opwassen in de genade (2 Petr. 3:18). Er is groei in de genade, er kan verachtering zijn, kortom, er is een weg, lang of kort, en die weg gaat door dalen en over hoogten. We verstaan onder deze standen de verschillende legeringen van Gods volk.

Tegen deze voorstelling van zaken worden verschillende bezwaren aangevoerd. Er zijn er die bang zijn dat er een soort spoorlijn met vaste stations ontstaat. Als je dit beleefd hebt, komt het volgende aan de orde. Standen worden dan tot een schema, een vaste route. Een dergelijk systeem werkt belemmerend. Mensen kunnen zich daaraan gaan afmeten. Ze wachten op bepaalde bevindingen en dreigen God op die manier de weg voor te schrijven. Dit gevaar bestaat zeker. Ik weet niet waar de term vandaan komt, maar men spreekt ook wel van een stappenplan, en dat woord maakt deze gevaren zichtbaar.

Het eigenlijke bezwaar is nog een andere. Men vreest dat er op deze manier een denkbeeldige weg ontstaat naar de volle kennis van Christus. Dat betekent dan dat zaken als becommerring en gemis en verlangen aangezien worden voor kenmerken van genade. Je zou al behouden kunnen zijn zonder de bewuste kennis van Christus. Je bent immers al op de weg. Vreemd is die gedachte niet als u denkt aan Bunyans Christenreis. Christen is al wedergeboren, maar hij kent dan nog niet direct Christus. Men spreekt dan ook wel over de toeleidende weg.

Ds. Sonneveld gaat vooral op het eerstgenoemde bezwaar in. Hij spreekt terecht over de rechtmatigheid van onderscheidingen op de heilsweg. Het woord zou kunnen doen denken aan een vaste indeling. Zo spreekt Ds. Sonneveld daar niet over. Er worden echter toch wel preken gehouden, die dat wel doen. Sonneveld geeft duidelijke Bijbelse lijnen. Het is legitiem en nodig om vanuit het Woord en vanuit een bepaalde tekst aan te geven in welke speciale situatie (of stand) Gods kerk kan verkeren. Laat de tekst

hierin leidend zijn.

Maar is er sprake van een vaste volgorde? Die is er zeker wel. U denkt met mij maar aan de drie stukken uit de Catechismus. We houden graag vast aan de gedachte dat hier toch een zekere chronologie of tijdsorde bedoeld is. Het geloof begint niet met het derde stuk, de dankbaarheid. Dat zou zelfs onlogisch zijn. Toch bestaat de voorstelling, dat we eerst Christus moeten aannemen en dat we dan de drie stukken vanzelf gaan leren. Dat lijkt me niet de bedoeling van de Catechismus. Hierin een volgorde te zien betekent niet dat hier drie afzonderlijke perioden worden aangeduid; alsof men een paar jaar in de ellende kan zitten en daarna weer enkele volgende perioden kan beleven van verlossing en dankbaarheid. Misschien moeten we hier denken aan een logische orde. Het is ook een globale indeling, waarbij de accenten verschillend kunnen zijn, afhankelijk van de tekst.

Of denk eens aan de bekende plaatsen uit Jakobs leven, Bethel en Pniel. Bethel is de plaats van de belofte en Pniel spreekt van een rechtmatig bezit van het beloofde goed. Zo'n onderscheid moet opgemerkt worden. Het gaat ontspreken als we deze momenten in Jakobs leven gaan inkleuren als momenten van beleving die voor iedere gelovige geldend zijn.

Er zijn dus wel verschillende legeringen. Denk maar aan de nieuwgeboren kinderkens (Petrus) en de volkomen gestalte van een man (Ef.4:13-15). Er is wel een aantekening hierbij te maken. Ik vraag me af of we de groei in het genadeleven niet te veel afmeten aan innerlijke belevenissen. Moeten we hier ook niet denken aan de waarneembare vruchten, zoals daarover wordt gesproken in de gelijkenis van de Wijnstok en de ranken? Er leeft een brede aandacht voor de innerlijke gestalten van het hart, terwijl Gods Woord toch juist ook heel veel spreekt over de werken der dankbaarheid. Maar deze opmerking is terzijde.

Beste lezer, hebt u mij wat kunnen volgen? Zit u misschien ook verward in de spoorlijn van uw bevinding? Bedenk dan dat Christus gezegd heeft: Ik ben de Weg. Dat is de wezenlijke vraag. En bedenk dat de koperen slang vanuit elke uithoek van het volk kon worden gezien. In welke toestand ook, zie op Hem! Of men nu vanuit het Oosten of vanuit een andere richting de stad binnenkomt, het gaat er maar om dat u binnen komt. Beslissend is niet welke psalm u zingt, maar of u deze met uw hart zingt. Het moge zijn psalm 38 of psalm 150, als u maar door de Geest mag zingen.

Ds. Sonneveld vervalt niet in het gevaar dat er een vastgestelde heilsweg wordt geleerd. Over het tweede thema, dat van de toeleidende weg, hoop ik d.v. een volgend artikel te schrijven.

ds. P. Roos

Het geweten (5)

“... al is het dat mij mijn consciëntie mij aanklaagt”

Over de plaats van het geweten in de opvoeding en de bekering

De vorige keer ben ik geëindigd met de opmerking dat ook de grootouders een belangrijke plaats kunnen hebben bij de gewetensvorming van hun kleinkinderen. Dat geldt zeker bij het ouder worden van hun kleinkinderen. Zij hebben meer dan de eigen ouders de tijd, het geduld en de wijsheid om naar hun kleinkinderen te luisteren en met hen te spreken. Laten zij ook mee lezen en letten op de verschillende fasen van de gewetensvorming bij hun kleinkind. We hebben al iets gezegd over de voorfase en duiden nu de volgende fasen aan. De eerste fase kunnen we omschrijven met de woorden ‘straf en beloning’. Van vier tot zes jaar denken kinderen vooral in termen van straf en beloning. Iets is vanzelfsprekend omdat de autoriteit (vader of moeder) het zegt. Een kind houdt zich dus aan de regel, niet omdat het inzicht heeft in ‘het waarom’ van de regel, maar om het negatieve gevolg te vermijden. Het kind denkt dat alleen de volwassene weet hoe de dingen horen. Kenmerkend is bijvoorbeeld dat een kleuter tegen de juf gaat zeggen dat een ander kind klikt. Dat kind heeft immers de regel overtreden. De juf heeft in de ogen van het kind de taak om het andere kind te corrigeren.

In dit stadium kun je spreken van de gewoontevorming (inslijpen van wat goed en fout is) maar het is ook de fase van de relatie. Het kind heeft er een natuurlijk vertrouwen in dat je het als opvoeder allemaal goed weet. Dit vertrouwen moet gevoed worden door te laten merken dat je als ouder/leerkracht betrouwbaar, consequent bent. Maar ook dat je in staat bent om de verkeerde dingen te vergeven.

De tweede fase is te typeren met de woorden: ‘voor wat hoort wat’.

Dit is de leeftijdsfase van ongeveer 6 – 9 jaar. Het kind wordt zelfstandiger en is erg gevoelig voor rechtvaardigheid. Het krijgt oog voor zijn eigen inbreng. Vergelijken is erg belangrijk; als de ander iets voor je doet, moet jij ook iets voor de ander doen. Dit is een belangrijk inzicht, wanneer we letten op de woorden van de Heere Jezus in Lucas 6:31 *‘en gelijk jij wilt dat u de mensen doen, doet zij hen evenzo’*. Het kind stelt zich echter ook de vraag wat het er voor terugkrijgt. Je moet er zelf iets aan hebben. Wat dat betreft blijft het kind in deze fase nog behoorlijk op zichzelf gericht. Als de ander iets krijgt is dat prima, maar dan moet ik ook iets krijgen.

Kinderen in deze fase zijn erg gevoelig voor een evenredige opstelling van hun ouders. Ouders en leerkrachten kunnen in deze fase laten blijken dat ze het gedrag van zichzelf ook verwachten van hun kinderen (en andersom). In deze fase is het voorbeeldgedrag van ouders en leerkracht dan ook erg belangrijk. Als ouders of leerkrachten straffen met lichamelijk geweld, zullen kinderen dit gemakkelijk overnemen. Als ouders of leerkrachten duidelijk en vasthoudend corrigeren met woorden, dan zullen de kinderen zich in een conflict ook sneller met woorden verweren dan met daden. Belangrijk voor de gewetensontwikkeling is dat in de eerste twee fasen de normen van thuis geïnternaliseerd worden. Dat wil zeggen dat de belangrijke waarden en normen worden verinnerlijkt. In deze fase wordt immers het geweten gevormd. De regels moeten dan een stukje van henzelf geworden zijn. Maar vooral: de bijbehorende waarden krijgen een plek in de ‘betekenis die zij geven’ aan de wereld. Kinderen gaan de wereld waarnemen volgens de normen waarin je ze hebt getraind, die je ze

hebt voorgedaan. Ze zullen zo ook de wereld blijven bekijken.

Althans als er aan twee voorwaarden voldaan is:

a. Kinderen zullen die waarden overnemen waar ze een positieve ervaring bij hebben. Wij maken ons gedrag eigen wanneer we er een positieve emotie bij hebben. De sfeer waarin het inscherpen van gedrag gebeurt is daarom bepalend. Als er een liefdevol en waardierend klimaat is, dan krijgen de normen een positief ‘plakkertje’. Als de normen op een vernederende en dreigende wijze worden overgedragen, krijgen ze een negatieve lading. Ze worden niet duurzaam verankerd. Een liefdevolle relatie, en een respectvolle omgang met het kind, is voorwaarde voor een doeltreffende gewetensopvoeding.

b. Er mag geen discrepantie zijn tussen voorgeleefd gedrag en voorgezegd gedrag. Daar is in de discussie over gewetensvorming herhaaldelijk de vinger bij gelegd. Als opvoeders materialistisch leven, hoe kunnen ze dan hun kinderen nog grenzen stellen? Geliefde lezer, wanneer u dit in stilte wat overdenkt, dan komt ongetwijfeld de gedachte boven: “Maar wat is gewetensvorming toch een onmogelijk werk”. Inderdaad, het kan niet zonder de leiding van de Heilige Geest en een vernieuwd hart van de opvoeder. Is dat bij tijden ook uw opvoedingsnood? Wat krijgt u dan de Heere nodig!

ds. A.A. Egas

Lessen uit 1 Thessalonicensen (7)

Drieërlei dankzegging

Wij danken God altijd over u allen, uwer gedachtig zijnde in onze gebeden; zonder ophouden gedenkende het werk uws geloofs, en den arbeid der liefde, en de verdraagzaamheid der hoop op onzen Heere Jezus Christus, voor onzen God en Vader (1 Thessalonicensen 1: 2-3)

Lofprijzing

Nog steeds zijn we aan het lezen in de inleiding van de Thessalonicensenbrief. Het was in de klassieke oudheid de gewoonte dat de briefschrijver zich – na vermelding van afzender, adres en groet – met woorden van lofprijzing of een wens tot de lezer richtte. Paulus sluit tot op zekere hoogte bij die gewoonte aan, maar geeft er – opnieuw – een christelijke inhoud aan. Hij maakt namelijk melding van zijn dankzegging en voorbede voor de gemeente: *‘Wij danken God altijd over u allen, uwer gedachtig zijnde in onze gebeden’*.

Wat de apostel hier zegt, is dat als hijzelf en ook Silas en Timotheüs bidden, zij altijd ook denken aan de gemeente van Thessalonica. Daarbij doen ze voorbede voor deze gemeente (vergelijk ook hoofdstuk 3: 12-13) en danken de Heere voor het werk dat Hij in harten en levens van zondaren in Thessalonica heeft gedaan en doet.

Lessen

In deze korte mededeling van de apostel liggen heel wat lessen opgesloten.

1. Een eerste les is, dat Paulus de gewoonten van zijn tijd ten aanzien van het schrijven van een brief maar niet kritiekloos heeft gevolgd. Dan had hij zijn lezers stroop om de mond gesmeerd of hooguit een verzuchting of wens kunnen neerschrijven. De apostel doet echter iets anders. Hij geeft aan de gewoonte een christelijke invulling door te verwijzen naar zijn dankzegging en voorbede voor de gemeente.

2. Dat brengt ons bij een tweede les. Door uitdrukkelijk over een (dank)gebed te spreken, maakt de apostel aan zijn lezers duidelijk, dat de genade die er in hun hart en leven is, van God af-

komstig is. Hem komt daarvoor de dank toe. Er valt ook op dit punt niet te roemen in de mens. Ook voor de Thessalonicensen geldt: Wat hebt ge, dat ge niet ontvangen hebt? Bovendien maakt de verwijzing naar het gebed (vooral in 3: 12-13) duidelijk, dat er ook nog heel wat ontbreekt aan het geloof, de liefde en de hoop van de Thessalonicensen. Er is altijd nog weer meer te vragen aan de Heere. Laten Gods kinderen nooit zelfgenoegzaam achterover leunen in het leven der genade!

3. Nog een derde les: Paulus en de zijnen doen voorbede en dankzegging voor een gemeente die ze allang weer achter zich gelaten hebben. Dat wil bijzonder dienaars des Woords aansporen om in het gebed betrokken te zijn en blijven op alle gemeenten die ze mochten dienen. Fergusson merkt heel praktisch op: Laat de lengte van de tijd, de grootte van de afstand en de hoeveelheid van uw bezigheden dat toch niet verhinderen!

Trouwens: hebben hier niet al Gods kinderen een taak? Worden ook zij niet geroepen om te bidden en te danken voor de gemeente waarvan ze deel uitmaken?

4. De vierde les citeer ik (vrij) uit de verklaring van Fergusson: ‘Omdat de plichten van gebed en dankzegging goed samengaan en elkaar kracht bijzetten, zouden we anderen (in wie God genade heeft gewerkt) op zo’n manier moeten wijzen op het goede dat God in hen heeft gewerkt, dat ze enerzijds worden aangezet tot dankzegging, terwijl ze anderzijds ook beseffen dat nog veel goeds hen ontbreekt, zodat ze nederig blijven en aangewakkerd worden tot het gebed’.

Drieërlei dankzegging

Waarvoor dankt Paulus? De tekst noemt drie woorden die met elkaar een bekende drieslag vormen: geloof, liefde en hoop.

Het eerste dat door Paulus wordt genoemd, is het ‘werk des geloofs’ van

de Thessalonicensen. In die uitdrukking liggen twee dingen opgesloten. Allereerst wil Paulus ermee zeggen: het geloof is door de Heilige Geest in uw harten gewerkt. Het is Gods werk en Gods gave. En de apostel en zijn helpers danken de Heere voor deze wonderlijke gave.

Het tweede dat in de uitdrukking ‘werk des geloofs’ meeklinkt, is dat het geloof niet iets leegs en ijds is. Het geloof is ‘door de liefde werkende’ (Galaten 5: 16) en ‘reinigt het hart’ (Handelingen 15: 9).

Behalve voor het geloof van de Thessalonicensen dankt Paulus de Heere ook voor hun liefde. Die liefde komt tot uitdrukking in ‘arbeid’, zo zegt de apostel. Paulus wijst er zo op, dat de Thessalonicensen zich onvermoeibaar hebben ingespannen en veel moedeloosheid en moeilijkheden hebben overwonnen om het goede te zoeken voor de gemeente en christenen in nood (Fergusson).

In de derde plaats dankt Paulus voor de hoop van de Thessalonicensen. Over deze hoop en de inhoud ervan zal het met name in het vierde hoofdstuk nog uitvoeriger gaan. Voor nu wijst de apostel erop, dat de hoop ‘verdraagzaamheid’ heeft uitgewerkt bij de Thessalonicensen. Eerder zagen we al, hoe de gemeente ontstaan is in een situatie van vervolging en verdrukking. Lees Handelingen 17:1-9 nog maar eens na. Wat kan juist in zulke omstandigheden de hoop op Christus en Zijn toekomst een machtig wapen zijn in de geestelijke strijd!

Intussen geldt ook voor deze hoop, dat het Gods gave is. Daarom dankt Paulus de Heere ervoor. Daarom mogen wij ook nog vragen om deze drieërlei genade: geloof, liefde en hoop.

ds. A.J.T. Ruis

Christus' verwondering

In Markus 6 vers 6 lezen wij de opmerkelijke woorden dat de Heere Jezus Zich verwonderde over het ongeloof. Een vraag die naar aanleiding van dit woord bij ons op zou kunnen komen is: Het geloof is toch een gave van God? Hoe kan de Heere Jezus er Zich dan over verwonderen als het geloof niet aanwezig is? Dat is toch van nature bij ons allen het geval?

Inderdaad kon de Heere Jezus Zich verbazen over de aanwezigheid van het ongeloof. Juist in Nazareth, waar Hij had gewoond en waar Hij toenam in wijsheid bij God en de mensen (Lukas 2:52) klonk het smalende, vernederende woord: Is deze niet de timmerman, de zoon van Maria? (Markus 6:3). Het ongeloof uit zich in haat en vijandschap. Ongeloof is geen naieve onwetendheid, maar boze onwilligheid. Juist in de plaats, waar de Heere Jezus vele jaren woonde en werkte kon het geloof in Hem immers groot zijn? Maar ook de hoogste Profeet werd in Zijn vaderland niet geëerd.

Men kan dat van andere profeten nog wel indenken. Over dominees kan al gauw iets negatiefs gezegd worden. Zeker als je hen wat beter leert kennen. Maar wat was er in Nazareth op Hem, de hoogste Profeet aan te merken? Een groot geloof bij velen in Nazareth zou vanzelfsprekend geweest zijn. Maar het was er niet! De Heere heeft Zich daar over verwonderd. Een verwondering zonder blijdschap.

Verwondering in blijdschap kan immers ook! Dat gebeurde bijvoorbeeld in Kapernaüm toen de Heere de geloofsbelijdenis uit de mond van de Romeinse hoofdman vernam en zei: Ik heb zelfs in Israel zo groot een geloof niet gevonden! (Matth. 8:10). Toen verwonderde de Heere Jezus Zich met blijdschap en waarom? Juist omdat het geloof immers Gods werk is! Wat was de Heere Jezus verblijd als Hij het ware Godswerk tegenkwam! Maar wat was Hij bedroefd als Hij puur mensenwerk tegenkwam! Hij verwonderde Zich dan over de hardheid van het hart en de dwaasheid om niet te geloven.

Als er nu mensen tot de Heere kwamen, puur om een wonder, alleen om een tijdelijke uitredding, wat denkt u, zou Hij Zich dan ook met blijdschap verwonderd hebben? Nee! Want bij die mensen kon Hij evenmin Gods werk ontdekken. Hij stelde dat soort geloof (dat dus wel leek op het echte geloof, maar het toch echt niet was!) dan ook duidelijk en bedroefd aan de kaak, toen Hij zei: "Gij zoekt Mij omdat gij van de broden gegeten hebt", Joh. 6:26.

Maar de Heere heeft dan toch maar die krachten gedaan, zegt u. Niet alleen bij die ene melaatse, die na de genezing tot zijn Welddoener terugkeerde en God mocht loven, maar ook bij die negen anderen, die lieten merken dat het hen ten diepste om de genezing en niet om de Genezer te doen was. Ja, zo goed is nu de Heere! Hij is goed voor slechten en goeden! God zendt Zijn vruchtbare regen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Zo goed is God.

En wat zegt ons dit? Dat de grond voor hulp, uitredding, genezing, verlossing, genade en heil altijd ligt in Hem en nooit in de mens. Ook niet in de gelovige mens. Ook niet in die ene, die terugkeerde!

Zo leide ook deze vraag een ieder van ons tot zelfonderzoek. Is er nog een verachten van de Heere en Zijn dienst, hoewel Hij ook in onze straten leert, en al zo lang, of gaat het ons in ons leven om onszelf, om onze kinderen en ons leven? Hebben we slechts daarvoor alleen de Heere nodig? Dan heeft de Heere nog alle reden om Zich te bedroeven. Dan verwondert Hij Zich nog over u. Dan zegt Hij als het ware, menselijk gesproken, hoe is het mogelijk dat die man nog voor eigen rekening durft voort te leven en Mij nooit nodig kreeg om de redding van zijn arme ziel! Wanneer we het met de weldaden wel menen te redden, zullen we ook straks zonder de gunst van de Welddoener moeten sterven. Dan zouden ontvangen uitredingen nog wel eens tegen ons kunnen getuigen en zal het eeuwig ons in de oren klinken: Waar zijn de negen?

Maar als Hij in waarheid door een zondaar wordt aangeropen om te mogen delen in het grootste aller wonderen, dan is er blijdschap in de hemel. Dan verblijdt zich de hemel over Gods werk. En Zijn wonderwerk door Woord en Geest gaat door. Om Christus' wille.

Weet u waarom de bijbel spreekt van Jezus' verwondering vanwege ongeloof? Wellicht opdat de verwondering van de Heere Jezus over de hardheid van ons hart mijn harde hart eens zou mogen verbreken en we tot onszelf mochten inkeren, in diepe beschaamdheid en verwondering dat we toch zo hard en hardleers en zo onwillig en onbekeerlijk zijn! Daar moet de verwondering van de Heere Jezus nu toe leiden, dat we in diepe verbaasdheid onze verdorven natuur en onwilligheid en ongelovigheid onder ogen gaan zien en gaan vragen om de gave van het geloof. Want het moet ons inderdaad geschonken worden.

Er zijn mensen die zich op de been houden met rechtzinnigheden, zoals: de Heere moet het doen. Maar dat het alles van Hem moet komen betekent dan toch ook dat het van mij niet en nooit komen zal. En dat moest alleen maar reden zijn tot diepe schaamte. En verwondering over mijn ongeloof. En verwondering over Gods genade, Die door Woord en Geest nog wonderen wil werken in het hart!

ds. K. Hoefnagel

P E R S BERICHT

HERDENKING NATIONALE SYNODE 1618-1619

Het deputaatschap Kerkelijke Eenheid van de Gereformeerde Gemeenten en de Commissie Interkerkelijke Contacten van de Hersteld Hervormde Kerk hebben gezamenlijk het initiatief genomen tot het houden van een symposium en een herdenkingsbijeenkomst in het kader van het feit dat 400 jaar geleden de Nationale Synode van Dordrecht plaats vond. Het hoeft geen betoog hoe belangrijk deze synode voor de geschiedenis van de kerk van de Reformatie is geweest. Het is daarom ook gepast er uitvoerig bij stil te staan. De eerste zittingsdag van de synode was op 13 november 1618. Daarom is besloten het symposium en de herdenkingsbijeenkomst te houden op D.V. zaterdag 17 november 2018. Het symposium zal worden gehouden in de aula van het Wartburg College locatie Marnix, Prof. Waterinklaan 41 in Dordrecht van 10.00 - 17.30 uur. De herdenkingsbijeenkomst is 's avonds in de historische Grote Kerk van Dordrecht aan de Lange Gelderse kade en vangt aan om 19.30 uur.

Programma symposium

Dagvoorzitter: Ds. P. Mulder, rector theologische school

Gereformeerde Gemeenten Rotterdam

Thema: Dordrecht's Erezuil, herdacht en herleefd Het thema zal door een zestal sprekers worden uitgewerkt in een drietal aandachtsvelden: kerkhistorisch, theologisch en de actuele betekenis. Na de lezingen is er bij ieder aandachtsveld gelegenheid voor vragen en discussie.

Kerkhistorische accenten:

Prof. dr. W.J. op 't Hof: Inleidende opmerkingen over de synode van Dordrecht (1618-1619) en onverwachte visies op deze synode bij nadere reformatoren.

Dr. H. Uil: De Dordtse Synode en de jeugd; de catechese als middel tot uniformiteit van de leer.

Theologische accenten:

Prof. dr. W. van Vlastuin:
Is de remonstrantie toch gereformeerd ?

Ds. G. Clements: De onfeilbare vruchten van de verkiezing naar aanleiding van artikel 1.12 van de Dordtse Leerregels.

Actuele betekenis:

Ds. J.M. de Heer: Ik open mijn hart voor, de actualiteit van het Dordtse debat rond algemene verzoening en vrije wil.

De HEERE bewaart de eenvoudigen

Psalm 116 : 6^A

Bedroefd om de leegte die zij bij ons achterlaat, maar met dankbare herinneringen aan wat zij voor ons heeft betekend, geven wij u er kennis van dat voor ons onverwachts door de Heere tot Zich is genomen onze lieve moeder, groot- en overgrootmoeder

Woltertje Vlietstra-Koster

sinds 16 oktober 2017 weduwe van Marten Vlietstra V.D.M.

Hoogeveen
3 juli 1926

Zeist
21 juni 2018

Doorn: Tiny en Henk

Vianen: Janny en Toon

Hengelo: Wilma en Dick

In liefdevolle herinnering: Bart

Bunschoten: Sina

In liefdevolle herinnering: Evaline

Klein- en achterkleinkinderen

Prinses Marijkelaan 14
3708 DD Zeist

Correspondentieadres: H.C. Ippel
Palmweg 43^A
3941 BN Doorn

De begrafenis heeft, woensdag 27 juni jl., plaatsgevonden op de Gemeentelijke Begraafplaats aan de Woudenbergseweg te Zeist.

L. van der Tang: Belijnd belijden in een postmoderne tijd.
De sluiting van het symposium zal worden verzorgd door Ds. C.P. de Boer, Christelijk Gereformeerd predikant in Sliedrecht.

Aanmelden

U kunt zich aanmelden voor deelname aan het symposium door een mail te sturen naar symposium@cbgg.nl of telefonisch via het Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening (0348-489900). Daarnaast wordt u verzocht om het inschrijfgeld van 15,00 over te maken op bankrekeningnummer NL65 RABO 0178968056 t.n.v. Generale Synode Gereformeerde Gemeenten met duidelijke vermelding van naam en adres en t.b.v. aanmelding symposium. Deelnemers ontvangen kosteloos een lunch. De lezingen zullen worden gebundeld en door uitgeverij De Banier worden uitgegeven. Deelnemers kunnen na afloop van het symposium deze uitgave tegen een gereduceerde prijs aanschaffen.

Voor eventuele vragen: symposium@cbgg.nl of 0348-489900

Programma herdenkingsbijeenkomst

Opening : Ds. J.M. Kieviet, predikant Christelijk Gereformeerde Kerk Renswoude

Toespraak: Ds. J.J. van Ekeveld, predikant Gereformeerde Gemeente Zeist en preses laatst gehouden Generale Synode Gereformeerde Gemeenten

Toespraak : Ds. R.P. van Rooijen, predikant Hersteld Hervormde Kerk Oosterwolde en preses Generale Synode Hersteld Hervormde Kerk
Sluiting: Ds. G. van Wijk, predikant Hervormde Gemeente Dordrecht.
Organist voor begeleiding en muzikaal intermezzo: Pieter Heykoop.
Aanvang 19.30 uur. Toegang vrij. Collecte voor bestrijding onkosten.

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email: webwinkel@evangelischcentrum.be
Telefoon (0032)92230560

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegrafenissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafenissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar
(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegrafenissen.nl
info@vanstaverenbegrafenissen.nl

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 31 juli 2018, dus over drie weken. Kopij graag binnen donderdag 19 juli.

Zendingsdag Elburg

D.V. woensdag 18 juli in het kerkgebouw van de Vrije Evangelische Gemeente Elburg, Boterbloem 15. Aanvang half 11 en 2 uur. Sprekers: Ds. A. van Heteren, ds. A.A. Egas en ds. D. Heemskerk. Opening en sluiting ds. J. de Bruin.

Scheveningen

Als u dit leest is kand. Van der Staaij op zaterdag 7 juli 2018 bevestigd als predikant van de Chr. Geref. Kerk 's-Gravenhage- Scheveningen door ds. M.A. Kempeneers. Adres: Van Bleiswijkstraat 143, 2582 LB DEN HAAG wlvanderstaaij@cgk-scheveningen.nl fam. wlvdstaaij@solcon.nl (privé). We wensen de gemeente en de kerkenraad alsmede ds. Van der Staaij met zijn gezin van harte Gods zegen toe in alle opzichten.

Fam. Vlietstra

Kort na het sterven van ds. Vlietstra (16 okt. 2017) werd ook mw. Vlietstra door de Heere uit dit leven weggenomen. De Heere sterke en trooste de kinderen, de kleinkinderen, de achterkleinkinderen en de verdere familiekring. Ons aller gebed zij: Leer ons also onze dagen tellen dat wij een wijs hart bekomen.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting Bewaar het Pand.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116

E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 26,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 27,-per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

UW ADVERTENTIE IN **KLEUR**?*

Neem contact
op met de
administratie!

* Alleen mogelijk op de achterzijde.

De Verrassing
Bungalowpark

**Welkom
terug op
ons park!**

**Al 60 jaar
verrassend op Texel!**

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

*Begravenisonderneming
de Jongh*

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begrafenissen*

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 61 11 54	Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40	Waardenburg 0418 - 65 20 39
--	--	---------------------------------------

Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.

www.begravenisondernemingdejongh.nl

WAT TE DOEN BIJ EEN STERFGEVAL?

cbj

**CHRISTELIJKE
BEGRAVENISONDERNEMING
JANSSEN**

Kijk voor onze tarieven en wilsbeschikking
op onze website cbjanssen.nl.

 Apeldoorn
055 204 1003
  Nunspeet
0341 209 001
  Rijssen
0548 209 011

De waterkamer 50, 7325 HW Apeldoorn
info@cbjanssen.nl www.cbjanssen.nl

CURSUSGODSDIENSTONDERWIJS

Welkom op de CGO!

- Wilt u meer weten van de Bijbel en de belijdenissen? Voelt u zich betrokken bij de kerk en ethische vragen? Dan is de Cursus Godsdienstonderwijs iets voor u/voor jou!
- Er is een **tweejarige cursus voor beginners (A-cursus)** en een **tweejarige cursus voor gevorderden (B-cursus)**. De cursus biedt waardevolle lesstof voor persoonlijke vorming en toerusting. Er wordt lesgegeven in de vakken Bijbelkunde, Dogmatiek, Ethiek, Kerkgeschiedenis, Bijbelse oudheidkunde / aardrijkskunde, Kerkelijke Oriëntatie / Apologetiek. Daarnaast wordt ook het gesprek met docenten en medecursisten over de thema's van de lesstof als verrijkend ervaren.
- De cursus wordt aangeboden in Amersfoort, Dordrecht, Goes, Gouda en Rijssen.

Nieuwe cursisten zijn hartelijk welkom! U/jij zult ontdekken dat het waardevol is om deze cursus te volgen!

Voor meer informatie over de cursus en aanmelding kunt u terecht op de website (www.cgo.nu). Inlichtingen zijn ook verkrijgbaar bij de directeur (jh.mauritz@cgo.nu) of het secretariaat (secretariaat@cgo.nu).